

* * *

***Kronika bardzo piękna o Janie Žižce, dworzaninie króla Wacława.*
Tłumaczenie i komentarz Anna P a n e r, Gdańsk 2000, ss. 87**

Epoka wojen husyckich nie znajduje u współczesnych polskich historyków, zajmujących się historią powszechną w średniowieczu, wyraźnego odzwierciedlenia. Z zainteresowaniem należy zatem powitać edycję i tłumaczenie krótkiej czeskiej kroniczki poświęconej wybitnemu husyckiemu politykowi i dowódcy Janowi Žižce z Trocnova. Źródło to opublikowała i przetłumaczyła Anna Paner, znana dotychczas jako badaczka zajmująca się problematyką historii Kościoła, a w szczególności źródłami hagiograficznymi¹.

Recenzowana publikacja składa się z trzech części. Pierwsza z nich to obszerny odautorski wstęp (s. 7-51), potem zamieszczony jest tekst kroniki, przy czym na stronach parzystych opublikowany został tekst oryginału w języku staroczeskim, a równolegle na stronach nieparzystych umieszczono polskie tłumaczenie źródła (s. 56-77). Wydawnictwo kończą przypisy objaśniające do tekstu (s. 78-83) oraz *wybór literatury* (s. 84-87)

Na początku wstępu A. Paner przedstawiła problemy związane z badaniami źródłoznawczymi dotyczącymi jedynej biograficznej kroniki poświęconej Janowi Žižce (jej tytuł w języku staroczeskim brzmi *Kronika velmi pěkná o Janovi Žižkovi, čeledinu krále Václava*). Oryginalny tekst źródła, zawarty w rękopisie pochodzącym najprawdopodobniej z przełomu XV i XVI wieku, został odnaleziony i wydany krytycznie po raz pierwszy w 1877 roku. Nie było to jednak pierwsze wydanie drukiem kroniki, ponieważ biografia Žižki cieszyła się znaczną poczytnością w Królestwie Czeskim już w okresie nowożytnym, o czym przekonuje fakt, że została dwukrotnie opublikowana już w XVI wieku (pierwszy raz w 1564 r.). Z kolei, Autorka omówiła pokrótce koncepcje dotyczące czasu powstania kroniczki, opowiadając się za poglądem, że spisał ją nieznany z imienia autor, działający najpewniej na przełomie XV i XVI wieku. Dodajmy, że wszystkie przedstawione przez A. Paner poglądy dotyczące chronologii spisania źródła zostały sformułowane przez czeskich historyków jeszcze w dwudziestoleciu międzywojennym.

W dalszej części wstępu, zatytułowanej *Jan Žižka przed rewolucją*, A. Paner nakreśliła jego życiorys do 1420 roku. Žižka, urodzony zdaniem Autorki około 1360 roku, pochodził z ubogiej rodziny szlacheckiej dzierżącej część wsi Trocnov w południowych Czechach. Autorka nie zna ojca Jana, wie jednakże, iż późniejszy husycki dowódca miał młodszego brata Jarosława, i siostrę, Anežkę, zakonnice w Krumlovie. Wiadomo również, że Žižka miał żonę o imieniu Katarzyna, przy